

Best Practice ยกระดับคุณภาพการเรียนการสอน

รายวิชา สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม รหัสวิชา ส33101 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ชื่อ นางชัชฌิมมล ทวีทรัพย์ ตำแหน่ง ครูชำนาญการพิเศษ

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

โรงเรียนแก้งคร้อวิทยา

1. **ชื่อนวัตกรรม** : การพัฒนาสื่อบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่องหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม รายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม รหัสวิชา ส33101 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนแก้งคร้อวิทยา

2. **ตอบสนองกลยุทธ์** : การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา

3. **จุดประสงค์**

3.1 เพื่อพัฒนาสื่อบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน รายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม รหัสวิชา ส33101 สาระการเรียนรู้หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

3.2 เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม รหัสวิชา ส33101 สาระการเรียนรู้หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

4. **ความเป็นมาและแนวคิดในการออกแบบงาน**

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เป็นการจัดการศึกษามุ่งเน้นความสำคัญทางด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และความรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อพัฒนาคนให้มีความสมดุลโดยยึดหลักผู้เรียนสำคัญที่สุด ทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ ให้ความสำคัญต่อความรู้เกี่ยวกับตนเอง และความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม ได้แก่ ครอบครัว ชุมชน ชาติ และสังคมโลก รวมทั้งความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ความเป็นมาของสังคมไทยและระบบการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขความรู้และทักษะทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์ เรื่องการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อย่างสมดุลยั่งยืน ความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปวัฒนธรรม การกีฬา กฎบัญญัติไทย และการประยุกต์ใช้กฎหมาย ความรู้และทักษะด้านคณิตศาสตร์ และด้านภาษา เน้นการใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ การดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ , 2544)

ประเทศไทยเป็นประเทศที่ปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตย ที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข มีกฎหมายรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายหลักในการปกครองประเทศ มีการแบ่งแยกอำนาจธิปไตย กำหนดสิทธิและหน้าที่ของพลเมืองทุกคนต้องรู้ว่าสิทธิของตนมีอยู่แค่ไหนเพียงไร จะไปล่วงละเมิดสิทธิของผู้อื่นไม่ได้ ถ้าใครฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามต้องได้รับโทษ และในปัจจุบันกฎหมายจะต้องเกี่ยวข้องกับชีวิตของเราตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย เมื่ออยู่รวมกันเป็นสังคมทุกคนจำเป็นต้องมีบรรทัดฐาน ซึ่งเป็นแนวปฏิบัติยึดถือเพื่อความสงบเรียบร้อย ความเป็นปึกแผ่นของกลุ่ม ก็มีกฎเกณฑ์เรื่องระบอบการปกครอง ที่สมาชิกในกลุ่มนั้นยอมรับ มาเป็นอำนาจในการปกครองคนในกลุ่มให้เกิดความเรียบร้อย กฎหมายเป็นทั้งกติกาสังคม ให้บุคคลอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข เป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาประเทศ เพราะประเทศปกครองและบริหารด้วยกฎหมาย เป็นทั้งเรื่องมือในการพัฒนาการคิด สติปัญญาของประชาชนและเยาวชน เป็นทั้งกลไกในการสร้างคุณธรรมของบุคคล กฎหมายจึงมีความสำคัญยิ่ง ทั้งต่อชีวิตแต่ละบุคคล ต่อสังคม (อนุก พ.อนุกุลบุตร และคณะ , 2535)

สภาพปัญหาการสอนสังคมศึกษามีหลายด้าน ดังผลสรุปการวิจัยเรื่องปัญหาการจัดการเรียนการสอนของครูสังคมศึกษาที่พบ คือ การขาดแคลนเอกสารหลักสูตร ขาดความรู้และทักษะในการใช้วิธีสอนแบบใหม่ ๆ สื่อการเรียนการสอนที่มีอยู่ไม่ทันสมัย เป็นต้น (สิริวรรณ ศรีพหล , 2525) ดังนั้นการสอนของครูแต่ละครั้งจึงเป็นเพียงการบรรยาย ให้นักเรียนจดบันทึก และทำแบบฝึกหัด ซึ่งผู้เรียนไม่เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง การจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีประสบการณ์ ตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้นั้น จะต้องอาศัยสื่อตัวกลางในการถ่ายทอดความรู้ หรือประสบการณ์เหล่านั้น ในการเลือกใช้สื่อในการสอนนั้น บางครั้งอาจจะต้องมีสื่อหลายชนิด หลายประเภท การใช้สื่อการสอนจะช่วยกระตุ้นความอยากเรียนรู้ของผู้เรียน และเป็นตัวกลางสำคัญในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม สื่อการสอนที่ใช้ในกระบวนการเรียนการสอนจะต้องนำเอาวัสดุ อุปกรณ์ และวิธีการใช้ การถ่ายทอดความรู้ ทักษะ และเจตคติที่ดีต่อการเรียนให้ไปอย่างมีประสิทธิภาพ (ชัยยงค์ พรหมวงศ์ และคณะ , 2521)

ในฐานะที่เป็นครูสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในรายวิชาสังคมศึกษา รหัสวิชา ส33101 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่าการขาดแคลนสื่อการสอน ทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นไปอย่างลำบาก ไม่น่าสนใจ นักเรียนไม่เข้าใจ และเมื่อหน่วยการเรียน ทั้งนี้ นักเรียนแต่ละคนยังมีความสามารถและทักษะแตกต่างกัน ทำให้เกิดปัญหาสำหรับนักเรียน จากปัญหาดังกล่าว ครูผู้สอนจึงได้ศึกษาคุณสมบัติของสื่อชนิดต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้แก้ปัญหาในการเรียนการสอน และเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ในรายวิชาสังคมศึกษา รหัสวิชา ส33101 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยสื่อที่นำมาใช้ต้องเป็นสื่อราคาไม่สูงมากนัก

การนำคอมพิวเตอร์มาใช้เป็นเครื่องมือในการเรียนการสอนซึ่งเรียกว่าคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (Computer - Assisted Instruction หรือ CAI) เป็นสื่อที่กำลังได้รับความนิยมและนำมาใช้เพื่อช่วยสอนกันมาก ซึ่งจะช่วยให้เพิ่มความสนใจ ในการเรียนมากกว่าการเรียนแบบธรรมดา ด้วยเหตุผลที่ว่า

1. บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน CAI เป็นสื่อการสอนชนิดใหม่ที่นักเรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง และเป็นอิสระจากบุคคลอื่น

2. บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน CAI เป็นการนำเสนอเนื้อหาบทเรียนที่น่าสนใจ เพราะสามารถสร้างภาพเคลื่อนไหว และเสียงประกอบได้

3. บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน CAI นั้น นักเรียนต้องตอบคำถามด้วยตนเอง ไม่สามารถหาคำตอบล่วงหน้าได้ทำให้ป้องกันความไม่ซื่อสัตย์ต่อตนเอง

4. บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน CAI นั้น ถ้าผู้เรียนตอบคำถามถูกต้องจะได้รับคำชมเชย โดยวิธีต่าง ๆ กัน ทั้งภาพ และเสียง แต่ถ้าตอบผิดก็จะให้กำลังใจ ทำให้ผู้เรียนเกิดความพยายามที่จะตอบคำถามให้ถูกต้อง

5. การใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน CAI ในการสอนนั้น ผู้เรียนคิดว่าตนเองกำลังเล่น แต่ครูผู้สอนรู้ว่านักเรียนกำลังเรียน

6. บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน CAI ไม่เคยบ่นหรือว่ากล่าวตักเตือน ด้วยถ้อยคำที่ทำให้เกิดความท้อถอยหรือหมดกำลังใจ

ทั้งหมดที่ได้นำเสนอมานี้ เพื่อที่จะชี้ให้เห็นว่า หลักการของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนนั้นมุ่งที่จะใช้คอมพิวเตอร์ในฐานะสื่อในกระบวนการเรียนการสอนที่จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพ ผลผลิตของระบบการเรียนการสอนให้มีคุณภาพสูงสุด ใช้ทรัพยากรน้อยที่สุด โดยแบ่งเนื้อหาเป็นตอน ๆ เพื่อให้เหมาะสมกับการรับรู้ของผู้เรียน คำนึงถึงหลักการทางพฤติกรรมศาสตร์ ทำให้ผู้เรียนสามารถรับความรู้ได้ดีขึ้น การกำหนดกิจกรรมให้ผู้เรียนสามารถตอบสนองได้อย่างกระฉับกระเฉง (Active participation) ทราบผลการเรียนรู้ทันทีที่ทำการกิจกรรมเสร็จ (Immediate feedback) ได้รับความรู้สึภาคภูมิใจ (Successful experiment) และเรียนรู้ไปทีละน้อยตามลำดับ (Gradual approximation ซึ่งเป็นจุดเด่นของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่ดีกว่าสื่ออื่น ๆ

ครูผู้สอน มีความเห็นว่า บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เป็นสื่อการเรียนที่มีคุณภาพสูงต่อการเรียนรู้ และควรนำไปใช้ในกระบวนการเรียนการสอน ประกอบกับการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยี เข้ามามีบทบาทในโรงเรียนซึ่งในปัจจุบันในทุกโรงเรียนได้มีการเรียนการสอนวิชาคอมพิวเตอร์ และมีการปรับปรุงห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ให้ทันสมัยอยู่แล้ว ครูผู้สอนจึงมีความสนใจและเลือกที่จะนำบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเข้ามาใช้ในการสอนวิชาสังคมศึกษา รหัสวิชา ส33101 สาระการเรียนรู้ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยมีเนื้อหาสอดคล้อง และตอบสนองผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร เพื่อให้ให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม และยังเป็นสื่อในการเรียนการสอนซ่อมเสริมให้กับผู้เรียนที่เรียนช้า และผู้ที่สนใจทั่วไป เพื่อให้ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

5. วิธีการ/วิธีปฏิบัติจนทำให้ประสบผลสำเร็จ

5.1 Flow Chat

5.2 ขั้นตอนการดำเนินงาน

1. ศึกษาปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสอน
2. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาบทเรียน และเอกสารเกี่ยวกับการสร้างบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน
3. สร้างนวัตกรรมคือสื่อบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนและหาประสิทธิภาพ
4. สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ และหาประสิทธิภาพ
5. นำสื่อไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
6. รวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล
7. จัดทำรายงานและ เผยแพร่ผลงาน

6. ผลการดำเนินงาน/ผลที่คาดว่าจะได้รับ

จากการพัฒนาสื่อ ดังกล่าว คาดว่าผลที่จะได้รับเป็นประโยชน์ต่อนักเรียน ครูผู้สอน และโรงเรียน ดังนี้

- 6.1 นักเรียนมีทักษะในการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีศึกษาหาความรู้ได้ด้วยตนเองและเป็นพื้นฐานสำหรับการเรียนรู้ในขั้นสูงต่อไป
- 6.2 เป็นแนวทางสำหรับครูผู้สอนในการพัฒนาสื่อบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ที่มีประสิทธิภาพ ในรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในสาระการเรียนรู้อื่น ๆ ต่อไป
- 6.3 เป็นแนวทางในการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ ในรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสอนซ่อมเสริมให้กับนักเรียน
- 6.4 เป็นแนวทางให้ครูผู้สอนได้รู้จักใช้สื่อบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน แก้ปัญหาด้านนักเรียนเรียนอ่อน นักเรียนที่เรียนช้า และเป็นการผ่อนคลายในด้านการสอนอีกด้วย
- 6.5 ช่วยกระตุ้นในครูได้ทดลองสร้าง และนำสื่อบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ไปใช้มากยิ่งขึ้น
- 6.6 สามารถใช้สื่อบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ช่วยแก้ปัญหาการขาดแคลนครูได้ โรงเรียนอาจรับนักเรียนเพิ่มขึ้น และใช้สื่อดังกล่าว ช่วยในการสอนบางชั่วโมง

7. ร่องรอย/เอกสาร/หลักฐานอ้างอิง (นำมาจัดตลาดความรู้)

- แผนการจัดการเรียนรู้
- ซีดี บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนฯ
- website เผยแพร่บทเรียน (www.chanya.net)
- แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์
- แบบฝึกกิจกรรมในบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน